

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vîneri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siesse lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre annu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre annu, — 2 galb. pre 1/2
de annu, — si 1 galb. pre 1/4 de annu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 18/6. apr. 1868.

In siedinti'a de asta-di a casei reprezentantiloru Ungariei, dupa autenticarea protocolului siedintici trecute si prezentarea câtoru-va petitiuni, veni la pertratate proiectulu de lege despre publicarea legiloru. In nrulu 45 alu acestui diurnalu am impartesitu acelu proiectu de lege in totu cuprinsulu lui; era in nr. 47 amintiramu câ sectiunile primira la acelu proiectu de lege unu adausu, in intielesulu cârui-a ministeriulu se indetoresce, ca sê traduca legile in tote limbele patriei; lucru, de care guvernulu si-vitase, fiindu pote amagitu de credinti'a, câ Ungari'a nu constâ decâtu numai d'in unguri. Cu acestu adausu si cu putiene alte modificatiuni neinseminate, amintitu proiectu de lege se primi in cetirea antâia si a doua. In nrulu v. va urmâ raportulu nostru mai pre largu despre decursulu acestei siedintie. Cu asta ocaziune mai amintimu numai, câ si asta-di s'au auditu in diet'a Ungariei doue voci romane, anume a d. Vincentiu Babesiu si a d. S. V. Popu. D. Babesiu multiemî guvernulu pentru adausulu de susu, rogându-lu sê se ingrigesca numai, ca traducerile sê fie bune, câ-ci sub guvernele trecute au fostu re'le.

Nu cunoacemu motivele, d'in cari d. Babesiu s'a semtîtu indemnatu a esprime „multiemita“ guvernulu, pentru câ acelu-a neci n'a pomenitu, in proiectulu sêu, de alte limbe, si adausulu, precum amintiramu, s'a facutu numai in sectiuni. Atât'a inse scimu câ chian de ar' fi redigeatu guvernulu acelu proiectu de lege cu adausulu memoratu, nimene n'ar fi fostu indetoratu a-i esprime pentru acêst'a multiemita, cu atâtu mai putienu d. Babesiu. Ce cugetati, Dlora, au traducerea legiloru unguresci si pentru noi, este o gratia, pentru care deputatii romani suntu indetorati ca sê caciulesca si sê comanacesca guvernulu ungurescu, care facandu acelu proiectu de lege, n'au facutu neci atât'a câtu au facutu guvernele absolutistice si dupa nume, ci au trebuitu sê-i spuna sectiunile ca sê faca atât'a câtu au facutu acele-a? O, atunci pentru ce sê nu alerge toti deputatii romani la inaltulu ministeriu, sê-i multiemesca câ d'in gratia lui potusta si ei in dieta, pentru ce sê nu alergâmu toti romanii la inaltulu guvernulu si sarutându-i manile sê-i multiemimu cu pietate, câ d'in gratia lui traimu si noi, câ ne este concesu a audî si cuvinte romanesci pre pamentulu ungurescu?! Intr'adeveru triste concepte de dreptu si detorintie. Daca se voteza ministeriulu multiemita si pentru asemeni lucruri, atunci ide'a acelu-a despre reprezentanti'a nostra, despre consciinti'a de drepturile nostre, trebue sê fia sublime! Intr'ace'a sê nu prea grabimu. In nr. viit. vomu publicâ vorbirea dlui Babesiu, câtu si a dlui Popu, — care declinâ recunoscinti'a pentru adausu, la sectiuni, — lasandu in voi'a publiculu a judecâ lucrulu dupa vederile sale.

Pres'a francesca inca s'a mai reculesu d'in spaim'a, ce i-o insuflasera scirile de resboiu; numai cestiunea desarmârii mai cauzeza ingrigiri, pentru câ omenii si-aducu aminte de intemplârile, ce au premersu aniloru 1859 si 1866; atunci inca in preser'a resboiulu poteriile se provocau un'a pre alt'a la desarmare, pana ce in urma se apucara de arme. Alt-cum foieele oficiose si-dau tota silinti'a a paciui opiniunea publica. „Étandard“, organulu cabinetulu privatu alu imperatulu, nu crede in resboiu, pentru câ nu-lu afla in interesulu civilisatiunii, neci in interesulu Franciei, neci in alu dinastiei, care conduce destinele Franciei; asemene „Journal des Débats“ dechiara, câ ingrigirile de resboiu suntu nefundate: Franci'a, chiaru pentru a sustienè pacea, a refusat aliati'a cu Prusi'a; partid'a austriaca, la turtea Franciei, care pledeza pentru resboiu, in tem-

pulu d'in urma a perdutu multu d'in influinti'a sa; tonulu resboiosu alu marsialulu Niel in corpulu legislativu nu se pote luâ ad verbum, ci trebue espicatu in sensulu unei apucature parlamentarie, pentru a desarmâ opusetiunea in contra sumeloru cerute in bugetulu de resboiu. — Corespundintiele mai prospete inse ne facu a crede, câ pe langa tote dechiariatiunile aceste, credinti'a in planurile pacifice a le regimulu francescu nu'prè prinde radecine. Ca simptome de resboiu se noteza: caletori'a repentina a ministrulu de resboiu d'in Danemarc'a, carele, in locu de a plecâ câtra Londr'a, pre cum erâ statoritu, s'a intorsu de-a dreptulu la Copenhag'a! mai departe se inregistreza ca presemnu de resboiu, armarea si provientarea cetâtiloru si forturilor; postarea tunurilor si altoru mesure de aperare pre lini'a estrema a fortificatiuniloru d'in Parisu; esperimintele cu telegrafulu campestru; cursulu de studie pentru fabricarea si intrebuintiarea masineloru esplodatorie submarine; in fine adunarea castreloru la Châlons, Marsilia, Sathonay, si pre siesulu de la St. Maur si Lannemezan, asiè câtu impreuna cu armat'a d'in Parisu si Lyon, si cu divisiunea de cavaleria d'in Luneville, 200,000 soldati se potu espedâ indata la frontierele tierci.

Scirile d'in Rom'a ne spunu, câ pap'a a aprobatu proiectulu de a infiintiâ in apropiarea cetâti unu castru pentru instructiuni militare; comand'a suprema se va incredintiâ generalulu Zapfi. Armat'a francesca de espeditiune, constatoria cam d'in 5000 barbati, e locata in garnisona prin provinciele Viterbo si Civitavechia. Se vorbesce, câ armat'a de espeditiune se va revocâ preste putienu, si realizarea acestei sciri s'aru primî cu bucuria d'in partea oficeriloru si soldatiloru francesci, d'in partea romaniloru si italianiloru, numai pentru vaticanu ar fi acêst'a unu evenimentu intristatoriu. — Comisiunea cardinaliloru pentru esaminarea memorandumulu austriacu in caus'a concordatulu si-a finitu elaboratulu, care prin nuntiulu Falcinelli s'a si immanuatu dlui Beust. Promemori'a papala suscrisa de cardinalulu Antonelli e mai multu unu tratatu teologicu, decâtu documentu diplomaticu. Regimulu papei d'in punctulu de vedere catolicu documenteaza cu o gramada de citatiuni d'in autoritâtile beserecesci, câ acceptarea celoru unspre-diece punte, a caroru strafornare a cerutu-o Austri'a, e imposibilitate; concesiunile in puntele respective aru alterâ principiele gubernârii episcopale. Documentulu acêst'a s'a substernutu imperatulu, carele l'a predatu ministeriulu cu o comitiva, care ne face a sperâ, câ refusulu papalu nu va impedeçâ revisiunea concordatulu pre calea legislativa.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei deputatiloru d'in
17 aprile.

Presiedinte: Car. Szentiványi, notari: Pet. Mihali si A. Radich.

D'in partea guvernulu au fostu de fatia ministrii c. Mico, Gorove, b. Eötvös, b. Wenkheim, Lónyai. Siedinti'a se incepe la 11 1/2 ore.

Dupa autenticarea procesulu verbale alu siedintici trecute, presiedintele casei face unele comunicâri, si intre altele areta credentiunalulu lui Dezső Szaniszló, deputatu alesu in cerculu de alegere Tincea in cottulu Bihariei.

Jul. Cautiu, cetesce raportulu comisiunii asupra proiecteloru de lege pentru inarticularea domeniulu coronei, Gödöllő, si pentru baterea baniloru unguresci. Raportulu se va tipari si se va pune la ordinea dfilei.

Ant. Zichy cetesce raportulu comisiunii verificatorie. Se verifica C. Cando fâra desbatere; apoi urmeza verificarea lui Al. Ormos d'in cerculu Pecic'a, cottulu Aradului. Raportorulu comisiunii veri-

catorie cetesce opiniunea acestei comisiunii, care^a recumenda verificarea lui Ormos. Contra acestei pareri iâ cuventulu.

Flor. Varga. O casa! In objectulu verificari d'in cestiune eu nu potu consenti neci decâtu si sub neci o conditiune cu opiniunea acum cetita a comisiunei verificatorie, ca adeca Alesandru Ormos sê se prochiame, pre bacea investigatiunei intreprinse, ca deputatu verificatu. Si nepartinindu acêsta opiniune a comisiunei, candu nu numai mi-radicu cuventulu — ei voi si votâ in contra ei, — o facu acêst'a, nu d'in motivulu, câ asiu favorisâ dora unui-a sêu a tui-a d'intre candidati, cari ambii mi-sunt cunoscuti pre bine, ci mai multu d'in convingerea mea intima, câ la alegerea d'in cestiune s'au comisu nelegalitati, câ alegatorii s'au impiedecatu in contra legei si pre nedreptulu de la esercearea dreptulu loru de votisare, si câ majoritatea de 19 voturi, prin cari Ales. Ormos s'a prochiamatu deputatu, fû cascigata prin unu modu maestrutu si prin nisce fapte nelegali.

Onorat'a casa abuna sêma scie pre bin: si pre intielepiesce, câ pre langa to'e câ Al. Ormos s'a prochiamatu de deputatu cu o majoritate de 19 voturi la alegerea d'in Pecic'a d'in 27 iun. 1867, in urm'a plansoriloru forte ponderose — dîcu singuru forte ponderose, drepte si fundate, — cari le au insinuatu partisanii lui Filimonu, aceea-si o casa a ordinatu o investigatiune. Acêsta investigatiune s'a facutu, si rezultatu u investigatiunii e pu u acum'a pre mes'a casei. Sê vedemu, ce rezultea d'in acêsta investigatiune.

Precum sciu eu, si intru adeveru, nu rezultea si nu se vede altu ce-va d'in acêsta investigatiune, de câtu câ majoritatea enunciatu de 19 voturi, ca bace a alegerii in favorea lui Al. Ormos, s'a cascigatu in contra legii si pre nedreptu, si toto lata, câ atâ u d'in partea comisiunii incredintiata ce culegereu voturiloru, câtu si d'in partea organelor militari si administrative, emise pentru sustienerea pâcii, ordinei si a liniscei, s'a comisu, cu ocaziunea votisarei, atari fapte in contra alegatoriloru, cari nu potu — chiaru si in sensulu documenteloru de investigatiune — decâtu a nimicu alegerea cestiunata si trebue sê o si nimicesca.

Pentru câ:

D'in documintele de investigatiune se ve le — despre ce nu se pote indoî neci insa-si comisiunea verificatorie, — câ Alesandru Ormos a capetatu 12 voturi de la alegatori morti, si câ unu alegatoriu a votatu de doue ori, de unde urmeza, câ Alesandru Ormos a avutu 13 voturi nedrepte. Si apoi de ar fi chiaru adeveratu, câ doi insi d'intre partisanii lui Filimonu aru fi votatu pre nedreptulu, despre ce inse nu s'a subscernutu neci o plansore ina'tei case, — daca amu subtrage aceste doue voturi d'in cele treispre-diece voturi enunciate in favorea lui Alesandru Ormos, rezultatulu investigatiunei ar aretâ fâra indoiela inca 11 voturi nelegali si nedrepte, emise in favorea acêstui-a, adeca in a lui Ormos.

Daca considerâmu, câ optu alegatori d'in Pecic'a presentandu-se la loculu votizârii, precum ne areta protocolulu de investigare de supt nr. 6, au voitu sê voteze pentru Filimonu, dar nu si-au potutu dà voturile, pentru câ militi'a nu i-a lasatu sê intre; si daca adunâmu aceste 8 voturi cu cele 11, cari s'au computatu lui Ormos pre nedreptu, atunci Ormos inca numai atâtea voturi are, câte Filimonu; asiè stâ lucrulu si nu altcum. Daca nu s'aru fi intemp'atu nedreptatirile amintite, si daca acei 8 alegatori inapoiati si respinsi, precum si cei 60—70, pre cari i-despartiti militi'a de loculu votizârii, n'aru fi fostu impiedecati a eserciâ dreptulu loru, atunci Filimonu aru fi avutu cu multu mai multe voturi decâtu Ormos. Asiè dara nu e adeveratu, câ Ormos si-a cascigatu majoritate legala de optu voturi.

On. casa! Amu dîsu si dîcu, câ n'amu luat cuventulu in interesulu unui-a sêu altui-a d'intre acêsti doi candidati, ci numai si numai in interesulu alegatoriloru, cari pre nedreptu, prin apucature si maiestrie au fostu impiedecati in esercearea dreptulu loru, — amu cerutu cuventulu, pentru ca on. casa sê se convinga, câ alegerea acêst'a e nula, si in specie, câ alegatorii au fostu impiedecati de militia cu poterea, ce in sine e cauza destulu de mare pentru

nimicirea alegerii. Din parte-mi dorescu, ca referatul comisariului emis pentru investigare, si mai cu seama marturisirile alegatorilor, intarite prin juramentu, cari se afla sub nr.ii: 6, 12—18 si 20 ai protoco ului de investigare, se se cetesca, si dupa aceea, convinsu fiindu ca on. casa va afla afirmările mele adeverate, se reiepte opiniunea comisuni verificatorie, se nimicesca alegerea lui Ormos si se ordinez alt'a.

Raportorul comis. verif. C. Antalfy apera parerea comisiunei, si cetesce câte-va documinte pofite, de Varga, apoi ie cuventulu

Fig. Borlea. O. casa! Este unu lucru necontestabile, că ori ce jurisdictiune, fia ace'a civile seu administrativa, indata ce s'a convinsu cumca atare actiune juridica a provenitu pre bazea ore-carui documentu fa'su seu falsificatu, ca este detoria, la plangerea pârții vatemate, a nimici acésta actiune juridica, si ea o va si nimici; prin urmare, onorata casa, daca jurisdictiunile facu asiè si sunt detorie a face asiè: onorat'a casa, ca unu corpu legelativu, este chiamata si este detoria a veghià, ca nu numai tote jurisdictiunile d'in tiera, ci si ministeriulu, si insa-si Majestatea Sa se respecteze legile, si nu me indoiescu neci decatu, că ea va nimici una actiune juridica urmata d'in unu actu falsu (Aprobare in stang'a); dar', onorata casa, insa-si comisiunea verificatoria recunosec in raportulu seu de opiniune, cumca la alegerea intemplata prin o majoritate de 19 voturi, a deputatulu d'in Pecic'a, au votatu si 19 morti (Aprobare in stang'a), si asiè, pre langa tota bunavointia, pote chiaru pentru că, nefiindu unguru, nu vorbescu pre bine limb'a magiara (Haritate si strigări: o! o!) nu potu intrebuintia o espressiune mai debile cu privire la protocolulu alegerei, de catu numindu-lu unu documentu falsu respective unu protoco lu falsu (Aprobare in stang'a estrema).

Asiè este, onorata casa, pentru că intreb, daca a vediutu cine-va candu-va o falsificatiune mai mare, si a auditu unu neadeveru mai mare, decatu ace-lu-a, prin carele se spune intr' unu protoco lu, de natura de documentu, subscrisu si confirmatu de o comisiune alesa prin incredere, că 12 omeni, cari morisera de câte-va lune, s'au presintatu dupa moartea lor la unu anumitu locu, si-au dechiaratu acolo vointia lor, si o-au insinuat la protoco lu? Si apoi, cum că tote aceste-a s'au intemplatu, d'in cuventu in cuventu si d'in litera in litera, la alegerea de la Pecic'a a lui Alesandru Ormos, este adeveritu prin raportulu oficiale alu comisariulu emis d'in partea dietei, este adeveritu prin documinte, este adeveritu si recunoscutu prin raportulu comisiunei verificatorie si prin insu-si raportorul (Aprobare in stang'a).

Ei bine, trebuie se observâmu, că nu numai intrega tier'a, ci si Europ'a intrega privesce la actele onoratei case; resolutiunile si actele ei servescu de cinosura in tiera; si apoi confirmarea unei actiuni juridice, provenite d'in unu documentu recunoscutu ca falsu, ar casiona onoratei case o pusetiune forte neplacuta.

Si pre langa tote, că singura nelegalitatea, ce o amintii, este destulu de mare pentru nimicirea alegerii, nu vedu totu-si de prisosu a mai insira unele d'intre nelegalitățile intemplate la acésta alegere: a nume, este doveditu, că unu omu a votatu de doue ori in favorea lui Ales. Ormos; pote că acésta, precum spune dn. raportoru, s'a intemplatu d'in smintela, inse, precum credu eu, s'a potutu intemplà d'in smintela intentiunata; dara cum că s'a facutu se voteze in favorea lui Ales. Ormos 12 omeni morti, credu că nimene nu va potè dice, că si acésta s'a potutu intemplà d'in smintela; acésta smintela, onorata casa, s'a intemplatu cu scirea si vointia partitei acelei-a, care a voitu se invinga in ori ce modu, pre cale nelegale si neiertata. (Aprobare in stang'a estrema).

Din documintele de investigatiune si d'in opiniunea comisiunei raportatorie se lamuresce inca si ace'a, că cu ocaziunea votarei s'a amestecat in acestu actu candu presedintele, candu vice-presedintele, ce in totu casulu, este o nelegalitate; se mai lamuresce, că unu amicu alu contra-candidatulu a facutu atentu pre vice-presedintele, cum că la alegere se intempla disordine si alte nelegalități, că pana ce unii voteza de doue ori in favorea lui Alesandru Ormos, partisanii lui Filimonu sunt impediti in fapta a se infatșià la votare; dreptu că vicepresedintele au facutu la acésta observarea, că d'insulu n'a auditu. Inse, bine scimu, dloru, că daca nu voimu a audu ce-va, ne pote striga cine-va ne'ncetatu in urechia, si noi totu-si nu vomu audu. Documentatu este si aceea, că unu barbatu de incredere alu contra-candidatulu, vediundu nelegalitatea intemplata la alegere, a subscrisu protocolulu, dupa cum insu-si marturisesce, numai de fric'a furiei omeniloru d'in partit'a lui Al. Ormos, cari stateu in giurulu mesei de alegere si toiau ne'ncetatu. La acésta comisiunea verificatoria observa, că dupace nimene nu l'a amenintiatu, n'a avutu nici o cauza a se teme si asiè daca a voitu si-a potutu face observările la protoco lu. E usioru, domniloru, a o dice acésta aici;

inse daca luâmu in consideratiune, că totu in aceea comuna si totu cu ocaziunea votării pentru acesti doi candidati de deputatu, omenii de partit'a lui Ormos au batutu pre cei de partit'a lui Filimonu, si că in giurulu acestui barbatu de incredere n'au fostu decatu omeni d'in partit'a lui Ormos, éra de cei d'in partit'a sa n'au fostu admisi nici la votare; potu dice cu securitate, cumcă putieni omeni aru asceptà in astu-feliu de impregiurări amenintiare, cu atâtu mai vertos, că-ci precum scimu in atari casuri amenintia ea se intempla seu dupa bataia seu celu multu de odata cu bataia.

Este documentatu in fine, că 8 alegatori d'in Pecic'a de ai lui Filimonu, la demandarea judelui cercualu s'au impeditatu prin militia, si nu s'au admisu la votare. Comisiunea verificatoria nu vede impregiurarea acésta de ajunsu documentata, eu inse marturisescu, că acésta nu o precepu; pentru că acei 8 alegatori d'in Pecic'a insii au marturisit'o acésta, intarindu marturisirea lor cu juramentu, si acésta nu este de ajunsu? Ce felu de adeverintia poftesce dara comisiunea? Dora numai nu poftesce, ca cei vatemati se arete documinte timbrate de la acei-a, prin cari s'au impeditatu in esercerea dreptulu lor.

Apoi, o. casa, daca bietulu poporu contribuitoriu, care in constitutiunea cea noua de acum, pre langa tote greutățile ce abiè le mai pote suportà, daca intru adeveru le mai pote suportà, se vatemala si se impedece si in acestu putienu dreptu ce mai are, si in contra acestei nedreptăți nu capeta satisfacere nici de la dieta, atunci se nu ne mirâmu, daca se amarece si ofteza dupa tempuri mai bune. (Aprobare in stang'a estrema.) Pentru că scimu, si o scie si insu-si poporulu, că daca acei 8 pecicani n'aru fi venitu pentru esercerea dreptulu lor, ci pentru ca se platesca dare, atunci nimene nu i-ar fi duduitu.

Si dupa ce pre bazea acestoru-a sum convinsu, că Al. Ormos, d'in interesu de partita, dupa ce se scie, că se tiene de partit'a guvernulu, se pote verificà, era dupa dreptate nici o data (presedintele clopotesce si reflecteaza pre vorbitoriu, că in acésta casa nu s'a indatinatu a se verificà nimene d'in interesu de partita), de aceea cu cumpenindu tote aceste, si considerandu cu deosebire, că protocolulu de alegere, ca documentu falsu, ce cuprinde in sine fapte false, nu pote formà bazea alegerii si asiè tota alegerea este nula, votezu contra opiniunii verificatorie si pentru nimicirea alegerii. (Aprobare d'in stang'a estrema.)

Se pune la votu opiniunea comisiunei verif. si majoritatea o primesce, in urmare pres. prochiama pre Ormosiu deput. verif. definitivu; cu acésta seditia se radica pre la 1 ora, si sied. v. se decide pre mane la 10 ore.

Bugetulu

pentru tieretele de sub coron'a Ungariei pre a. 1868.

(Urmare)

I. Recerintiele (spesele statului.)

Spese ordinarie: fl.

XIII. Ministeriulu de justitia.

Directiunea centrale. 223,000

Afacerile justitiei:

(Tabl'a septemv.; 255,000 fl.; tabl'a regesca: 295,000 fl., tribunalulu supremu cambialu: 48,000 fl.; tribunalulu supremu alu Transilvaniei: 28,000 fl.; directoratulu cauzelor regali: 27,000 fl. tablele districtuali: 92,000 fl.; tribunalele comitatense in Transilvania: 540,000 fl., tribunalele cambiali de instantia I: 153,000 fl.; capitanatele montanistice districtuali: 25,000 fl., tribunal. de pressa: 26,000 fl., casele corectiunali: 630,000 fl.; recerintiele pentru reformarea tribunaleloru:

120,000 fl.) 2,240,000

Cârțile funduarie 160,000

Pensiuni: 300,000

2,923,000

XIV. Ministeriulu pentru aপরarea tiereti.

Directiunea centrale 59,000

Recrutarea 11,000

Epariele militari. economie si depusetele de armesari 432,600

Pensiuni 10,000

Sum'a: 512,600.

XV. Cancelaria de curte croato-slavonica.

Directiunea centrale 67,000

Administratiunea publica:

(Locotieninti'a 82,000 fl.; directiunea dessarcinarei pamentulu: 35,00 fl.; administratiunea comitatense: 355,000 fl.; diet'a 45,000 fl.; spese generali pentru administratiune 130,000 fl.) 615,000

Casa corectiunali 77,000

Oficie de arhitectura 50,000

Constructiunea căiloru:

(Manipulatiunea: 15,800 fl.; conservarea: 214,200 fl.; edificarea de căli noue: 60,000 fl.) 290,000

Constructiuni idrotecnice (in apa):

(Manipulatiunea: 9,300 fl.; conservarea: 48,700 fl.; spese extraordinarie: 32,000 fl.) 90,000

Consiliari de scola 4000

Institute religiose:

(Pentru scopuri baserecesci: 21,000 fl.; concursulu la fondulu religiuariu: 60,000 fl.) 81,000

Scopuri scolastice si institute:

(Pentru scopuri scolastice 10,000 fl.; scolele: 32,000 fl.) 42,000

Afaceri de justitia:

(Tabl'a septemvirale: 22,700 fl.; tabl'a banale: 61,900 fl.; tribunalele comitatense: 196,400 fl.; alte spese pentru tribunale: 99,000 fl.; registrele funduarie: 20,000 fl.) 400,000

Servitiulu politiale 140,000

Esactoratulu d'in Zagrabia 32,000

Pensiuni:

(Directiunea centrale: 3,500 fl.; administratiunea publica si oficiulu cârtii funduarie: 51 fl.; casele corectiunali: 55,000 fl.; oficie de arhitectura: 5,615 fl.; constructiunea căiloru: 1,333 fl.; constructiunea idrotecnica: 304 fl.; consiliari de scola: 400 fl.; institute scolastice: 280 fl.; afaceri de justitia: 19,041 fl.; servitiulu de securitate (politiale): 10,293 fl.; esactoratulu: 8,510 fl.) 100,000

Sum'a 1,989,100

XVI. Fondulu de sarcinarii pamentulu.

Compensatiune de capitalu 32,000

Interesurie si rente 13,531,000

Amortisatiune 2,800,000

Sum'a: 16,363,000

Subtragandu se de aci deficitulu Transilvaniei, strapusu intre spesele extraordinarie 1,680,000

Restulu: 14,683,000

Sum'a speselor ordinarie 100 567,000

(Va urmã.)

Oradea-mare, 16 aprile 1868.

Spre marirea natiunii si laud'a conducatoriloru eri la 11 ore demaneti'a se alese deputatu in Tine Dnulu Stanislavu Dezsô, nepotulu episcopulu roman. cat. de ora le, si inca prin aclamatiune, — nu numai, d'in partea romaniloru nu s'au aflatu unu sufletu d'omu carele se aiba cutezarea seu vointia de a pune pe unu romanu, seu celu putienu pe fostulu deputatu Dnulu Gojdu! Cine ar fi crediutu, că acele poporu, carele si-au versatu mai antierti sangele, pentru ca se reasa cu deputatu romanu, as'a-di se cantosana a celui-a, pentru carele au fostu macelatu, prin carele au fostu maltratatu cu luarea pamentulu lor si a paduriloru.

Cu dorere au trebuitu se observâmu, că parte d'in preutimea nostra dejosita prin betature, erà celu mai insufletitu factore pentru Dezsô — preutime, cantori si dascali relative au fostu multi ca poporeni — mai multi preuti spuneà, că nici n'au sciutu se fia Gojdu seu altu cine-va candu datu d'in partea romaniloru, carea descoperire atâta ni-a suprisu mai tare, că-ci Dnulu Bica ante de alegere cu câte-va septemane au amblat prin cercu, precum si in d'ilele premerse alegerii, dupa cum spuneà d'insulu — pentru ca se lucre pentru alegerea Dnulu Gojdu. Totu mai mare ni-a fostu mirarea, că in diorile alegerii parasu Tine'a, fãca se fi facutu despusetiuni, cine si cum se condusa partit'a romana, de unde dâmu cu socotela, că Dnulu preside Bica n'au voitu se si desvalesca energi'a reseruta si aretata la alegerea Dnulu Gojdu; ma ne semnele vointiei nu si le-au aretatu pentru Dnulu Gojdu, seu altu romanu. Am avè si alte arguminte inse le tacemu pana la altu tempu. — Perirea tarii tine Israile! Credemu, că nu se recere altu comertariu.

Beinsiu, 30. mart. 1868.

Unu corespundinte d'in Beinsiu, suprinde pre onoratu publicu in Nr. 33 si 34 ai „Federatiunei“ cu unele imparasiri despre gimnasiulu romanu beinsianu. Fiindcã corespundintele descrie unele lucruri in alta colore decumu sunt, aceea fia-mi iertata a face unele reflexiuni sincere la impetresirile Dsale, ca se vedea si onoratu publicu starea chibritu, a lucruriloru si se nu fia sedusu la pareri stengace despre institutu, unde se crescu atâta toneri de buna sperantia.

Lasandu la o parte cele duse despre intrarea solemna Episcopulu Oradanu in Beinsiu, fia-mi permis a trece la punctele de diferentia intre esagerările dlui corespundinte intre adeverulu curatu.

Mai antianu vine gimnastic'a, despre a carei folosu nu se indoesce nimene. Ministeriulu de cultu si invetiamentu in urm'a conferintelor directorale de asta toamna a ordinatu, ca gimnastic'a s'e se introduca inca in acestu anu in tote gimnasiale tierci ca studiu obligatu, deocamdata numai pentru clas'a antania si a cinci'a, dara, fiindu cu respectu cuviintiosu la tempulu transitoriu si la lips'a institutelor de localitati acomodate a prescriu, ca intr'acestu anu s'e se propuna obiectulu amintitu in lunele de vera, si pentru procurarea instrumentelor necesarie si salarisarea invetiatorului respectivu a provocatu directiunile gimnasiale, ca s'e se adreseze c'atra patronii gimnasiilor, unde sunt atari, determinandu c'a pentru gimnasiale de statu au s'e se ingrigesca districtele concernente. Intr' acestu inticlesu si directiunea gimnasiale de aici a facutu pasii cuviintiosi la patronulu institutului, si nu fara rezultat, ca-c'i Ilustritatea sa Episcopulu gr. catolicu de Oradea n'a intardiatu a da celu mai favoritoriu respunsu, asemnandu adeca de locu pentru gimnastica gradin'a gimnasiului, si lemnele necesarie d'in padurile dominale oferindu de odata si sum'a de 200 fl. v. a., cari i-a si transmisu directiunei gimnasiale d'in alu s'eu. Acestea nu crediu s'e fia fostu necunoscutu Dlu corespondinte, deca n'ar' fi avutu voint'a de a detrage d'in meritele altor'a. Pre langa acestea si contractulu s'a incheiatu cu maestrul, asi' c'atu la tempulu prescriu se va pot' incepe gimnastic'a fara nici o scadere, cu at'atu mai alesu, ca si de docinte pre acestu anu s'a portatu grigia. Ce se atinge de cele trei gradini gimnasiale, despre care dice, ca ar' fi inceputu a se cultiv'a cu legumi, am de obserbatu, ca atare asertiuine nu e numai esagerata, ci cu totulu contraria adeverului, ca-c'i loculu destinatu pentru gimnastica nu a inceputu a se cultiv'a pentru legumi, ci-si astepta destinatiunea. Toti cari ambla prin gradin'a gimnasiului au vedutu, ca loculu amintitu remane necultivat. Amintesce Dsa de trei gradini, dara nu ne spune, ca doue petece de gradini (ca-c'i tustrele gradinele d'abi'e facu unu jugeru) nici nu sunt acomodabile de gimnastica tienendu-se de alta curte deschilinita de a gimnasiului popriu.

In c'atu pentru desemnu, carele asemene s'a introdusu in urm'a conferintelor directorale, intreb'amu pre Dlu corespondinte, ca deca n'a voit'u s'e mistifice adeverulu, pentru ce n'a l'antu in consideratiune acea cercustare, ca nici pre langa celu mai bunu salariu n'ar' fi fostu posibilu a castig'a atare individuu versatu in desemnulu geometricu in restempu de 5-10 d'ile, c'ate au decursu intre conferintele directorale si inceputulu anului scolasticu, apoi ce e mai tristu, la noi nu se ada atare individuu pre utilita. Altu cumu desemnulu e prescriu pre acestu anu numai pentru clas'a prima cu patru ore pre septemana, si dupa instructiunilo ministeriale se restringe la tragerea liniilor drepte si mesurarea acelorasi cu ochiulu, anglii diversi si mesurarea lor, poligoonii si unele linie curbe (strembe). — Acestea le pote propune unu doecente normale, carele altumintrene nu e d'in cei d'in urma, si pre langa putina diligintia si suaturi bune pote sacrific'a patru ore septemanales si pentru gimnastic'a fara dau'a clasei a patra normale, mai vertosu ca religiuona are s'e se propuna in norme de catechetii respectivii, (cari deca facu acest'a au ba, nu se tiene de noi.) Desemnulu geometricu, precum e prescriu in clas'a prima gimnasiale, s'ar' pot' propune si prin unulu au altulu d'in corpulu profesoralu. Fiindu vorba despre desemnu era cu cale si cuviintia s'e se amintesca si acea, ca Ilustritatea Sa patronulu institutului receratu de directiune, ca s'e asemne co-va fundu spre a se comperit modelele prescriu, cu cea mai mare promptitudine a rescolvitu sum'a receruta o proprio, cumu se exprima in scri-tura sea, si asi' s'au procuratu modelele de la unu mehanicu d'in Vien'a, carele era comandatu de superioritatea scolaria. Pretiulu acestora modele lu-amintesce si dlu corespondinte in Nr. 38, unde pune 125 fl. de si aci e smnita, ca-c'i sum'a e de 132 fl. 50 cr. cu totu cu spesele transportului.

Ce se atinge de pictura, cine nu s'ar' inbuca' deca amu pot' av'e atare scola, fara acest'a nu e prescriu nici intr'unu gimnasticu d'in Ungari'a, si credu ca nici afara de Ungari'a, de unu cumu-va confunda Dsa pictur'a cu desemnulu, au intielege numai pictur'a tehnica, carea se tiene de resortulu altoru institutelor. Dreptu acea lipsindu-ne pictur'a inca n'am remisu receratul altoru gimnasiale at'atu patrioticu, c'atu si nationalu. Altu cumu tenerii nostri sunt destulu de ocupati cu alte obiecte si ingreuiti c'ate cu 29 ore pre septemana, c'atu abi'e s'ar' mai ad'ia tempu s'e se deprinda cu pictur'a, si pre langa acea ca mai mare parte e at'atu de misera, c'atu n'ar' av'e nici spele de a-si procur'a macaru numai recuisitele necesarie, si s'e introducundu-se si acestu ramu de arte, altucumu folositoru, s'ar' ingreu'a bietiloru fetiori seraci corectarea gimnasi-aru. Crede-mi Dle cores. ca cunoscu multi teneri, cari nu mai de aceea fugu de scolele reale, ca nu au spese destule, ca s'e-si procure c'artile si alte recuisite trebuintiose Pentru pictura ni-ar' trebui o scola centrala pentru tota romanimea in Austri'a (de mai este iertatu a vorbi asi'), la carea ar' s'e se tramita acci teneri cari, au aplecare spre arte.

Coru vocale regulatu dupa arta muzicea dreptu ca ne presce, asemene si colu instrumentale, si nu credu s'e fia su-ferent, care n'asi dori infintiarea acestora, dara pentru acea cuviintiosu a duce esageratiunea pana acolo, c'atu a numi atare nostra basericesca „baunare“ (ce expresiuone estetice) Infintiarea unui atare coru e impreunata cu multe greuti mai ca nesuperabile; au nu — ti aduci aminte Dlu mi- nistru de ioremiadele Blasieniloru, unde se solvesce de multu de maestrulu de musica, carele inse nefiindu romanu nu

pote s'e produca sporiulu doritu. Cumca tenerii nostri nu ne canta duete si cuartete in baserica nu se pote ascire simplicitatii cantorului pentru ca acest'a e destinatu a instrui tenerimea mai alesu in cantu basericescu, asi' precumu avemu trebuintia se-lu scie fitorii preoti si invetiatori la sate, unde nu ni va succede curundu a introduce nu sciu ce felu de simfonii; preste aceea la noi nu e destulu a sci cant'a si a cuno-sce ast'a musica, ci s'e cere se cunoscemu si ritulu basericescu. Aci nu potu trece cu vederea acea cercustare placuta, ca vr'o cativa teneri d'in clasele superioare au compusu insi-si unu coru vocalu, ba si instrumentalu, si se escreeza in unele canturi si in cuartetu, cumu am avutu ocaziune a-i audi la parastasulu fericitulu Vulcanu si alta data.

Nu ar' strica s'e avemu tipografia in locu, dara acest'a lipsa singura nu ne impedece, ca s'e nu potemu ajusta studi-cle pre romanu, ci ne impedece negr'a seracia — Avemu studie traduse perfecte si gatite asi' d'icundu pentru tipariu, intre care fia-mi iertatu a aminti Algebr'a si Geometri'a lui Moenik, carea se folosese mai in tote institutule austriace. Acestu manuulu e tradusu romanesce de Reverendisimulu canonicu de la Lugosiu Matiu Kis (Miculu), carele a propusu multu tempu matematic'a in acestu gimnasticu manuulu e respanditu intre teneri in mai multe esomplarie manuscrise, si unulu d'intre profesori, fostu discipulu alu Rdisimulu canonicu, posiede doue esomplarie d'in acel'a-si. Asemenea existe si fisic'a, tradusa de Rdisimulu diriginte, carele propusese mai multu tempu acelu studiu, si ceialalti Domni profesori inca si-au manualele sale. (Va urma.)

ROMANIA.

Proiectu de lege

Pentru organizarea puterii armate in Romania

Cap. I.

Art. 1. Puterea armata a Romaniei cuprinde cinci elemente distincte :

- Armat'a permanenta cu rezerv'a ei.
- Corpurile dorobantiloru si graniceriloru.
- Militiile.
- Guard'a cetatiana.
- Glotele.

Art. 2. Toti locuitorii tierci cu exceptiune de straini, de la etate de 20 la 50 ani suntu detori a port'a armele in modulu urmatoriu :

- De la etate de 20 la 27 ani in armat'a permanenta dorobanti si granicieri.
- De la etate de 20 la 36 ani, c'ati nu voru fi chiamati a face parte d'in armat'a permanenta, dorobanti si granicieri, precumu si cei de la etate de 27 la 36 ani, carii au trecut prin armat'a permanenta, prin dorobanti s'eu granicieri, facu parte d'in militii.
- In orasie, de la etate de 36 pana la 50 ani in gard'a orasienesca, potrivit legii speciale acestei institutiuni.
- De la etate de 17 la 20 ani si de la 36 la 50 ani, c'ati nu suntu in armat'a permanenta, dorobanti si granicieri militii, si guardia cetatiana, facu parte d'in glote, in conditiunile arotate mai josu.

Art. 3. Institutiunea dorobantiloru si acea a graniceriloru se mantien in vigore cu imbunatatirile ce se voru crede de cuviintia. In casu de necesitate, trupele loru potu fi mobilisate de guvernulu spre a veni in ajutorulu armatei permanente.

Art. 4. Recrutarea obligatoria prin conscriptiunea armatei permanente si dorobantiloru se va opera in tota intinderea tierci afara de comunele marginasice, ce facu parte d'in zona destinata pentru granicieri.

Toti tenerii, in anulu ce au implinitu etatea de 20 ani, s'eu candu au intratu in alu 20-lea anu, tragu la sorti; numerele cele d'anti'au pana la complectarea cifrei contingentulu anuale alu armatei permanente si alu corpulu dorobantiloru, mergu in armata si in dorobanti; era toti cei-lalti teneri cari prisosescu preste acestu contingentu mergu d'a dreptulu in militii.

5. Termenulu obligatoriu de serviciu pentru armat'a permanenta este de trei ani in activitate si patru ani in reserva, adica: dupa trei ani de serviciu activu, vechii militari ajunsi in etate de 28 ani, se libera pe la vetrele loru, remanendu totu inserisi in controzele corpuriloru armatei inca 4 ani, pana la etatea de 27 ani, dupa care trecu in militii.

Reserv'a armatei permanente va incepe esistentia sa de la prima liberare de militari ce va av'e locu in urm'a promulgarei legi de facia.

Militarii aflati in armat'a permanenta in virtutea legi vechi, se voru libera in urma promulgarei legi presente, in diferite ronduri, incependu cu cei mai vechi si scadienduli-si gradatu c'ate o parte d'in termenulu activu de 6 ani, adica 1-iulu rondu dupa o vechime maximum de 5 ani, alu 2-lea rondu dupa o vechime maximum de 4 ani si alu 3-lea rondu dupa o vechime maximum de 3 ani. Pentru restulu de tempu pana la implinirea celor 7 ani, voru compta in rezerv'a armatei.

Art. 6. Legea recrutarei determina casurile de scutire pentru ori ce categoria a puterii armate.

Ori ce militariu are facultate de a servi duoi s'eu mai multi termeni in activitate' numai se satisfac la conditiunile personali cerute pentru acest'a.

Art. 7. Tenerii de la etate de 17 ani in susu, si inainte de etatea obligatoria pentru tragerea la sorti, care se voru ingagia in armat'a permanenta pentru unu anu cu a loru in-

tretinere, spre a inveti'a serviciulu militariu si a obtiene unu certificat pentru acest'a, voru fi scutiti de tragerea sortiloru la etatea de 20 ani si voru trece d'a dreptulu in militii.

Art. 8. Inlocuirile in armata si dorobanti se facu numai in epoc'a prescria pentru acea de legea recrutarei, cu conditiune ca in locuulu s'e faca imediatu parte d'in, militia era inlocuitorulu s'e nu fi apartienutu nici armatei, nici graniceriloru, nici dorobantiloru.

Art. 9. Efectivulu armatei permanente este pe picioru de pace s'eu pe picioru de resbelu, dupa cum si-are reserva sa respandita pe la vetrele ei, s'eu adunata suptu steguri. In acestu d'in urma casu, si potrivit cu intensitatea trebuintei, se potu chiama suptu arme si nobilis'a si d'in cele-lalte elemente ale puterii armate, adeca, militia, granicieri, dorobanti, guarda cetatiana si glote.

Art. 10. In tempu de resbelu s'eu de exerciti' mari anuali, partea guardii cetatiene in etate de la 30 la 45 ani, voru face parte d'in corpurile armatei, numai pe c'atu tempu va dura acea stare, si in totu acestu tempu ea este supusu la tota indetorierea si jurisdictiunea militaria.

Art. 11. Chiamarea suptu arme a rezervei armatei, precum si mobilisarea uneia s'eu mai multe d'in elementele citate in art. precedente, necesitandu creditu nouu, se face dupa autorizarea Adunarei deputatiloru; afara de casuri urgenti, in care guvernulu procede d'a dreptulu la chiamare, referandu apoi indatu adunarei deputatiloru.

Omenii d'in rezerv'a armatei permanente, d'in dorobanti, granicieri si militii pentru delictu comise pe timpulu aflari loru suptu steguri, suntu justicabili de tribunalele militari. — Era pentru ori ce delictu s'eu crime severite pe tempulu aflari loru pe la vetrele loru, si cari n'au inclinare cu disciplina si indetoriere militari, suntu justicabili de Tribunalele obicnuite ale tierci.

Cap. II.

Armata permanenta.

Art. 12. Domnitoriulu este capulu supremu alu armatei. — Domnitoriulu pote deleg'a comandamentulu armatei in conformitate cu lege a ierarchiei militarie.

Art. 13. Ministrulu de resbelu administra sidirige interesele armatei in numele Domnitoriului si in conformitate cu legile.

Personalulu si impartirea biurouriloru ministeriului de resbelu suntu conformu tablei litera A.

Atributiunile functiuniloru se voru specifica prin unu regulamentu a parte.

Art. 14. Statulu maioru alu armatei se imparte in doue : statulu maioru generalu si corpulu de statu maioru.

Statulu maioru generalu se compune d'in generali de divisiune si de brigada, cari suntu destinati a comanda unitatile cele mari ale armatei, adeca, corpuri de armata, divisiuni si brigade.

Corpulu de statu maioru se compune de oficiari de la gradulu de colonelu pana la gradulu de capitanu inclusivu.

Acesti oficiari, fiindu destinati a fi intrebuintiati in diverse misiuni militarie unde se ceru cunoscentie speciali, voru fi d'intro cei cari posedu aceste cunoscentie.

Art. 15. Statulu maioru generalu si corpulu statulu maioru constitucescu cadrulu unitatiloru celoru mari ale organizarei brigadeloru, divisiuniloru si corpuriloru de armata. — Ele voru forma la tempu, si gradatu cu necesitatea ce se va simti, depositulu sciintificu de resbelu pe langa ministeriulu de resbelu.

Cadrelu loru suntu cele cuprinse in tabl'a litera B.

Art. 16 unu corpu de intendintia militaria dependinte directu de ministeriulu de resbelu, este cu partea administrativa a armatei, cu inspectarea si controlarea cheltueliloru de totu felulu. — Atributiunile functiuniloru sei se determina prin unu regulamentu specialu.

Personalulu acestui corpu este conformu tablei litera C.

(Va urma.)

Noutati Straine.

FRANCA. Diuariulu „Liberté“ tratandu despre situatiunea politica face urmatoriele observatiuni: „In anii d'in urma 1866 si 1867, dupa bataia dela Sadova, Europ'a intrega, in locu de a margini armările enorme si stricatiose, le-a totu mai maritu. Acesta stare iritata si bolnavicioasa, care dupa dis'a lui Montesquieu st'erp'ase medu'a poporeloru, nu pote tiene pentru totudeun'a. Daca desarmarea europena nu se pote escuta dec'atu prin reculegrea estrema a poteriloru, atunci preferimu resboiulu nemediatu unci lange limi durabile. Acest'a inse va fi unu resboiu, c'aruia s'e-i premerga unu manifestu c'atra poporulu francescu si c'atra tote poporele, interesate de cestiunile, care s'e le decida sab'ia, pentru ca diplomatia nu e destulu de istetia s'eu capace spre a le deslega; manifestulu, de care vorbimu, n'aru av'e a sa provoca la cestiunea schleswig-holsteiniana, nici la tratatulu d'in Prag'a, ci numai la necesitatea constringatoria, de a pune capetu enormelor armări a Europei, si a decile cestiunile pendinti dupa dreptate si logica.“

PRUSSIA. „Kreuzstg“ resuma o convorbire intre ministrulu francescu de esterne si reprezentantele Prusiei la curtea d'in Parisu. Amendouii acesti barbati de statu au recunoscutu, ca desarmarea in

